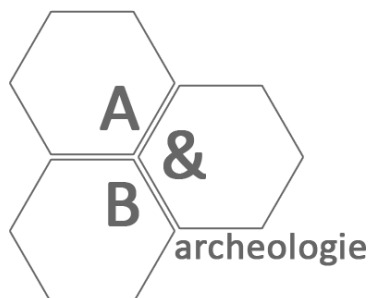

Nota Overmere Wilgenpark

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

9-7-2020

Titel: Nota Overmere Wilgenpark

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Paulien Fonteyn

Projectcode bureauonderzoek: 2019F272

Bekrachtigde archeologienota: <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/11949>

Projectcode proefsleuvenonderzoek: 2020A311

Intern projectnummer: 2020.007

Locatiegegevens: Oost-Vlaanderen, Overmere (Berlare), Wilgenpark

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 120888,79 en Y: 192745,19; X: 121258,44 en Y: 192919,50

Oppervlakte plangebied: ca. 4065m²

Kadastergegevens: Berlare, afdeling 3, sectie C, perceel 775F partim, 775G, 775H, 780F partim (zie figuur 1)

Topografische kaart: /

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend-archeoloog en veldwerkleider), Paulien Fonteyn (assistent-archeoloog), en Patrick De Vos (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 09-07-2020

© Acke & Bracke bv, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1.	INLEIDING	4
1.1.	WETTELIJK KADER	4
1.2.	ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1.	VRAAGSTELLINGEN.....	4
1.2.2.	RANDVOORWAARDEN	5
1.3.	WERKWIJZE EN STRATEGIE	6
1.3.1.	MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	6
1.3.2.	ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	7
1.3.3.	ADVIES SPECIALISTEN.....	7
1.3.4.	WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	7
1.3.5.	SELECTIE BRONNEN	7
2.	ASSESSMENT	11
2.1.	AARDKUNDIGE OPBOUW	11
2.2.	ASSESSMENT SPOREN	16
2.3.	ASSESSMENT VONDSTEN	19
2.3.1.	AARDEWERK.....	19
2.3.2.	METAAL	21
2.4.	ASSESSMENT STALEN	22
2.5.	ASSESSMENT CONSERVATIE.....	22
2.6.	DATERING EN INTERPRETATIE	23
3.	SYNTHESE	24
3.1.	ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	24
3.2.	BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	26
4.	SAMENVATTING	28
5.	BIBLIOGRAFIE	29
6.	BIJLAGES	30

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Overmere Wilgenpark (provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. De archeologienota¹ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van het proefsleuvenonderzoek beschreven.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstellingen

In het programma van maatregelen bij de bureaustudie waren de volgende, niet-limitatieve, onderzoeksvragen opgenomen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er in de zuidoostelijke hoek restanten bewaard van de gebouwen aangeduid op de 18de- en 19de-eeuwse kaarten?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

¹ Acke, Bracke, Fonteyn 2019.

1.2.2. Randvoorwaarden

Bij de aanvang van het vooronderzoek was het terrein makkelijk toegankelijk en vrij van obstakels. De voormalige bebouwing werd gesloopt tot op het niveau van het maaiveld. Het proefsleuvenplan, zoals voorzien in het programma van maatregelen bij de bureaustudie, kon algemeen gevolgd worden.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

Op basis van het bureauonderzoek werd in het programma van maatregelen van de archeologienota een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven opgelegd, in een uitgesteld traject. Het onderzoek dient uitgevoerd te worden volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en de voorwaarden opgenomen in het programma van maatregelen horende bij de archeologienota. De erkende archeoloog kan enkel mits gefundeerde motivatie afwijken van sommige van deze bepalingen en voorwaarden.

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op een site met een relatief eenvoudige verticale stratigrafie. Het sleuvenplan zoals opgenomen in de bureaustudie voorzag in de aanleg van vier parallelle noord-zuid georiënteerde proefsleuven. Het vooropgestelde sleuvenplan kon algemeen gevolgd worden. In totaal werden 4 noord-zuid georiënteerde sleuven aangelegd. Voor de uitgraving werd gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak van 2,00m breed. Er werden in totaal 6 kijkvensters aangelegd om de aan- of afwezigheid van sporen te verifiëren of om de aangetroffen sporen te controleren naar hun aard. De grond werd gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na de voltooiing van de registratie van de sleuven werden deze opnieuw gedicht.

De totale oppervlakte van het totale projectgebied bedraagt ca. 4065m². Hiervan werd ca. 505,8m² (12,4%) onderzocht door middel van proefsleuven, en ca. 40,7m² (1,0%) door middel van kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee ruim behaald (13,4%). Er kon aldus een goede inschatting gemaakt worden betreffende het archeologisch potentieel.

Het onderzoek werd uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk. Aangezien alle metingen gebeurden met een GPS-aangestuurd systeem met precisie van 1cm, werd voorafgaand het veldwerk geen hoofdmeetsysteem aangelegd. Elke proefsleuf en elk kijkvenster werd beschouwd als een individuele werkput. Aangezien er geen aanwijzingen waren dat er bij het aanleggen van de werkputten in de lagen die het archeologische niveau afdekken resten van een archeologische site aanwezig waren waarvoor metalen vondsten relevante informatie opleveren, werden deze lagen niet onderzocht met een metaaldetector. De aangelegde vlakken, de sporen en de storten van de sleuven werden wel onderzocht met een metaaldetector van het type XP Deus. Hierbij werden enkele archeologische vondsten aangetroffen. Het archeologisch vlak werd opgeschoond, waarbij negen spoornummers werden uitgedeeld aan twee greppels en grachten. Recente verstoringen werden als dusdanig opgemeten. Er werden bijkomende kijkvensters aangelegd om de aan- of afwezigheid van sporen te controleren en om aangetroffen sporen te controleren naar hun aard. Alle sleuven en profielen kregen een uniek nummer, werden beschreven en geregistreerd via foto's en opmetingen. De foto's werden genomen met een camera van het merk Nikon COOLPIX W300. Er werden vijf inventarisnummers uitgedeeld vondsten. Er werden geen stalen genomen gezien hiertoe geen relevante contexten werden aangetroffen. Relevante delen van de putwandprofielen werden

opgeschoond en geregistreerd als referentieprofiel. In totaal werden vier profielen geplaatst, verspreid over het volledige terrein, waarbij een gelijkaardige bodemopbouw kon worden vastgesteld.

De proefsleuven werden aangelegd op één niveau, meer bepaald op het niveau van de C-horizont op een diepte van ca. 40 tot 80cm onder het huidige maaiveldniveau.

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd een bureauonderzoek uitgevoerd waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd werden. Hierbij werd een programma van maatregelen opgesteld volgens het principe van een uitgesteld traject. Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op donderdag 2 juli 2020. Aansluitend werden de sleuven gedicht. Het kraanwerk werd verricht door een kraanfirma van de opdrachtgever. Erkend archeoloog Maarten Bracke trad op als veldwerkleider en assistent-aardkundige, Paulien Fonteyn als assistent-archeoloog. Een landmeter van MeetHet stond in voor het opmeten van de sleuven, profielen en hoogtes, deze gegevens werden nadien verwerkt tot bruikbaar kaartmateriaal door assistent-archeoloog Paulien Fonteyn.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De bekrachtigde archeologienota² van deze site werd als voornaamste bron aangewend.

² Acke, Bracke, Fonteyn 2019.

Figuur 1 Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).

Figuur 2 Zicht op het terrein vanuit het zuidwesten.

Figuur 3 Zicht op het zuidoostelijke deel van het plangebied, ter hoogte van de voormalige bebouwing.

Figuur 4 Aanleg en opschaven van de proefsleuven.

Figuur 5 Metaaldetectie van de zandhopen.

Figuur 6 Opmeten van de proefsleuven.

2. Assessment

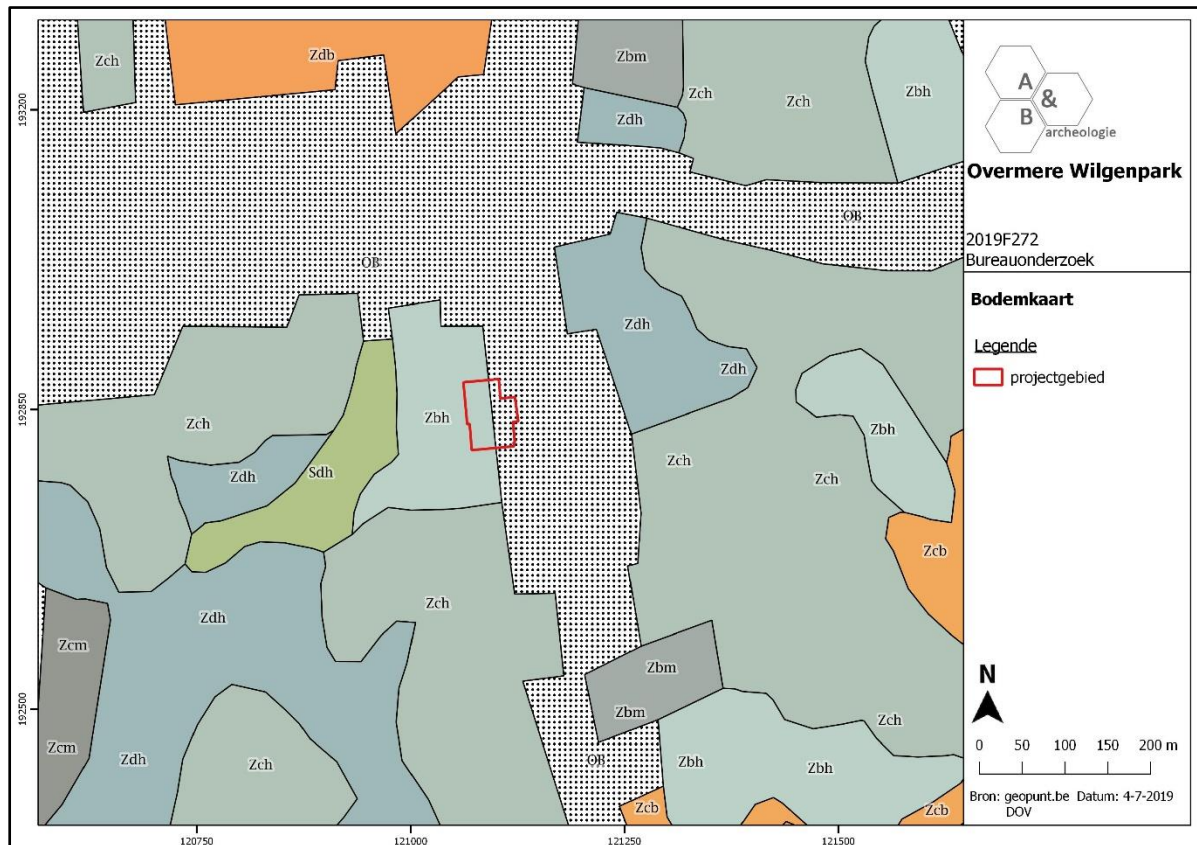
2.1. Aardkundige opbouw

De aardkundige opbouw van het projectgebied werd op het terrein vastgesteld door het aanleggen van vier bodemprofielen: profiel 1 in sleuf 1 (zuidoosten), profiel 2 in sleuf 2 (noordoosten), profiel 3 in sleuf 4 (noordwesten) en profiel 4 in sleuf 4 (zuidwesten). Deze spreiding gaf een goed beeld van de bodemkundige opbouw in het volledige plangebied.

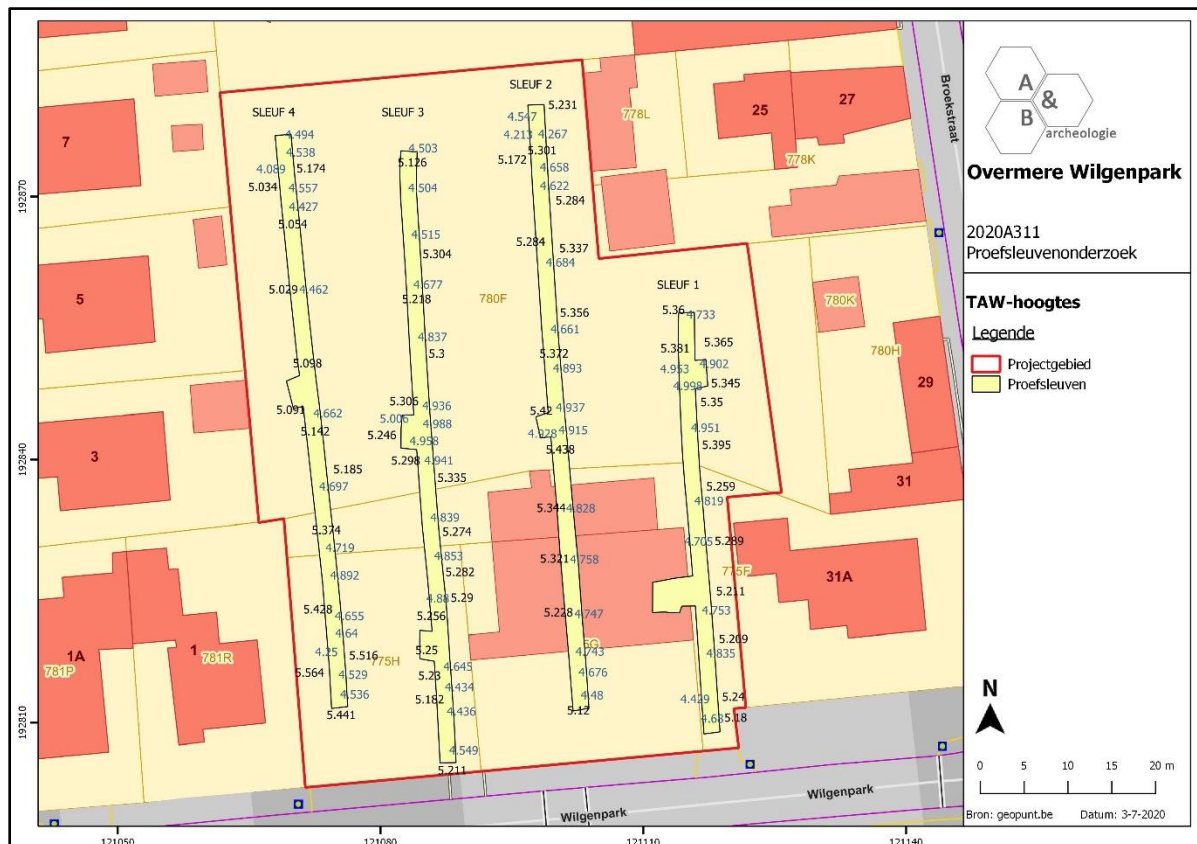
De landschappelijke context van het projectgebied werd reeds geschetst in het bureauonderzoek (zie hoofdstuk 2.3). Op de bodemkaart worden binnen het plangebied twee bodemtypes aangegeven. Het oostelijke deel van het plangebied wordt gekarteerd als bebouwde zone (OB). Dit zijn kunstmatige gronden waarbij het oorspronkelijke bodemprofiel door ingrijpen van de mens werd gewijzigd of vernietigd. Het westelijke deel van het terrein wordt gekarteerd als droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B-horizont. Dit zijn postpodzolen met een donkerbruingrijze bouwvoor die meestal ca. 30 à 40cm dik is en een goed gehomogeniseerd karakter vertoont. Onder de bouwvoor komen resten van een podzol B voor. Roestverschijnselen beginnen op een diepte van ca. 90 tot 140cm. Het gaat om zeer droogtegevoelige gronden.

Over het volledige terrein werd een A-C bodemopbouw vastgesteld. De Ap-horizont is donkerbruingrijs gekleurd en kent een zandige textuur. Het teelaardepakket heeft algemeen een dikte tussen ca. 30 en ca. 60cm. In profiel 1 werd onder de Ap-horizont een vergraven AC-horizont met dikte van ca. 25cm aangetroffen, terwijl in profiel 4 een ophoging voorkomt bovenop de oorspronkelijke Ap-horizont. Meteen onder het teelaardepakket, of de AC-horizont in profiel 1, bevindt zich de zandige C-horizont die een witgrijze tot bruingele kleur vertoont.

Het archeologisch vlak bevindt zich op ca. +4,6m TAW in het noordoosten, ca. +4,7m TAW in het zuidoosten, ca. +4,7m TAW in het zuidwesten, ca. +4,5m TAW in het noordwesten en ca. +4,8m TAW centraal. Er is geen sprake van een significant hoogteverschil binnen het plangebied.

Figuur 7 Projectie van het plangebied op de bodemkaart (bron: Acke, Bracke, Fonteyn, 15, fig. 11).

Figuur 8 Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het GRB met weergave van de hoogtemetingen van het maaiveldniveau (zwart) en het archeologisch vlak (blauw) (bron: geopunt.be).

Figuur 9 Algemeen sleuvenplan met aanduiding van de referentieprofielen (bron: geopunt.be).

Figuur 10 Zicht op profiel 1 in sleuf 1.

Figuur 11 Zicht op profiel 2 in sleuf 2.

Figuur 12 Zicht op profiel 3 in sleuf 4.

Figuur 13 Zicht op profiel 4 in sleuf 4.

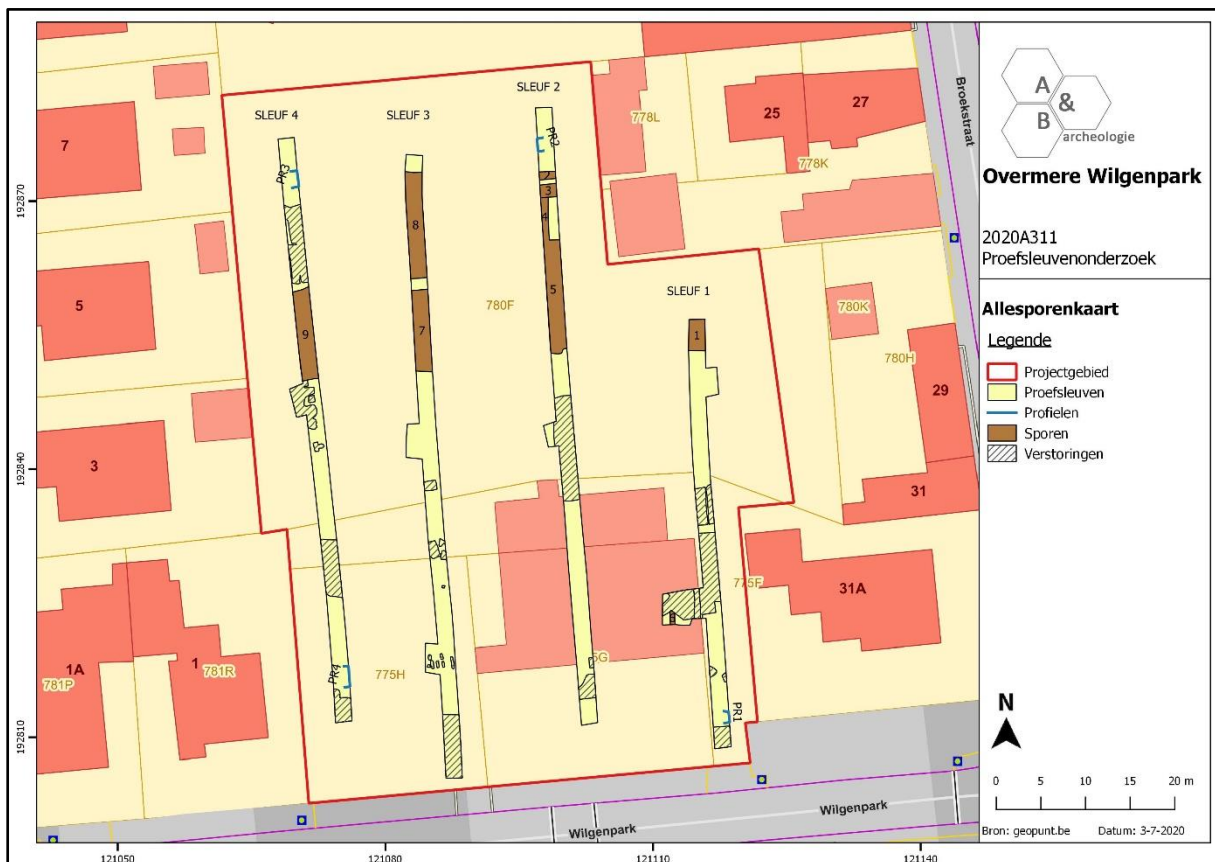
2.2. Assessment sporen

Bij het onderzoek werden 9 spoornummers uitgedeeld aan zeven grachtsegmenten en twee greppels. De sporen bevinden zich voornamelijk in het noordelijke deel van het plangebied. In het zuidelijke deel werden een groot aantal verstoringen en sporen gerelateerd aan relatief recente beddenbouw aangetroffen. Deze kunnen worden geassocieerd met de voormalige bebouwing en moestuin van het plangebied.

Gracht S1/S5/S7/S9 kan geïnterpreteerd worden als een brede oost-west georiënteerde perceelsgracht met donkerbruine vulling. In de vulling werden enkele aardewerkfragmenten aangetroffen op basis waarvan het spoor in de postmiddeleeuwen gedateerd kan worden. Ook gracht S3 en gracht S8 stammen vermoedelijk uit de postmiddeleeuwse periode. S3 wordt gekenmerkt door een donkergrijsbruine zandige vulling die zich scherp aftekent in het archeologisch vlak. S8 heeft een donkerbruine vulling met zandige textuur.

Greppel S2 bevindt zich meteen ten noorden van gracht S3 en is ca. 0,9m breed. De greppel heeft een donkergrijsbruine vulling, die sterk gelijkaardig is aan deze van S3. Greppel S6 bevindt zich in het zuidelijke deel van proefsleuf 1 en wordt doorsneden door een grote verstoring van recente datum, vermoedelijk geassocieerd met de voormalige bebouwing van het terrein. Het spoor heeft een heterogene, donkergrijsbruine vulling met zandige textuur.

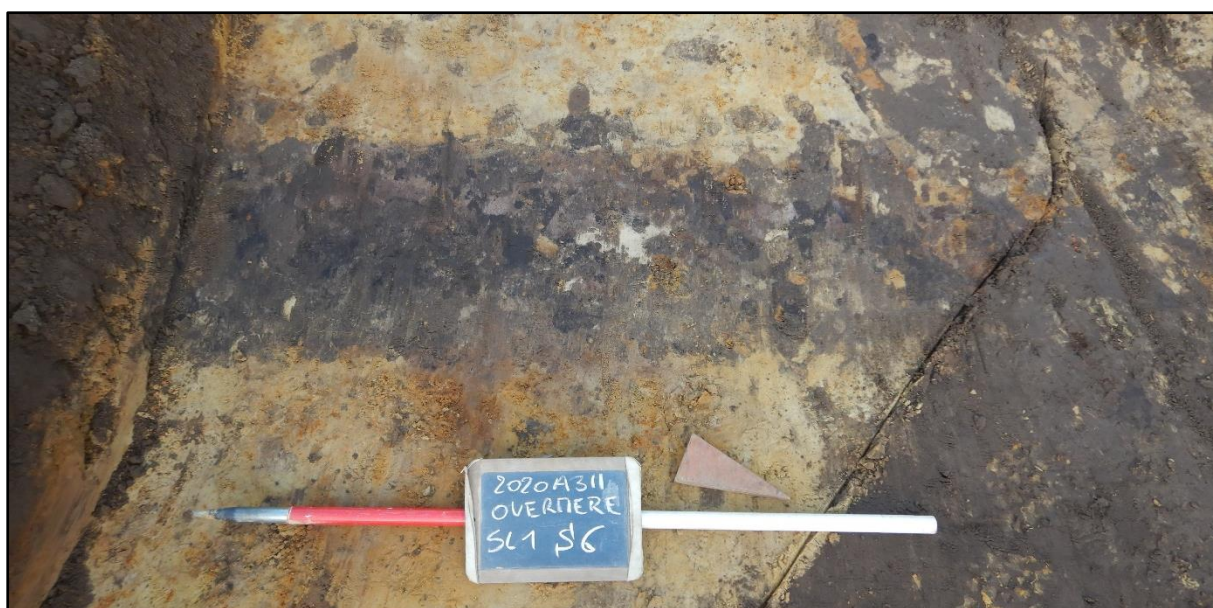
Een gedetailleerde beschrijving van de sporen kan geraadpleegd worden in de sporenlijst in bijlage.

Figuur 14 Algemeen sporenplan geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Overzichtsfoto van S2, S3, S4 en S5 in sleuf 2.

Figuur 16 Vlakfoto van greppel S6 die doorsneden wordt door een recente verstoring.

Figuur 17 Recente verstoringen in sleuf 1 die greppel S6 doorsnijden.

Figuur 18 Sporen van recente beddenbouw in sleuf 4.

2.3. Assessment vondsten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden 5 inventarisnummers uitgedeeld aan vondstmateriaal. Het materiaal kan worden opgedeeld in aardewerk en metaal.

2.3.1. Aardewerk

Het gros van het materiaal bestaat uit aardewerkfragmenten, aangetroffen in de vulling van de archeologische sporen en in de verstoring in het zuidelijke deel van sleuf 1. In totaal werden 23 fragmenten ingezameld met een totaalgewicht van ca. 287g. Het aardewerk kan worden opgedeeld in grijs aardewerk (n=1), rood geglazuurd aardewerk (n=16), steengoed (n=1), witbakkend aardewerk (n=2) en industrieel wit aardewerk (n=3).

In grachtsegment S5 werden naast 2 wandfragmenten rood geglazuurd aardewerk een bodemfragment van een kruik met ingeknepen standvoet in grijs aardewerk teruggevonden (inv. 1). Dezelfde gracht leverde ter hoogte van S9 twee wandfragmenten rood geglazuurd aardewerk (inv. 2), waaronder een randfragment van een kom. Inventarisnummer 3 (S8) betreft twee fragmenten rood geglazuurd aardewerk, waaronder een randfragment van een papkom met slibversiering. Ter hoogte van het zuidelijke kijkvenster in sleuf 1 werd een omvangrijke verstoring geregistreerd. Deze bevatte een relatief grote hoeveelheid aardewerk, waaronder tien fragmenten rood geglazuurd aardewerk, een bodemfragment van een steengoedkruik, twee witbakkende fragmenten met bruine/gele glazuur en drie fragmenten industrieel wit aardewerk, waaronder een fragment van een drinktas en een bord met polychrome decoratie in blauw en rood.

Figuur 19 Aardewerkfragmenten uit grachtsegment S5 (inventarisnummer 1).

Figuur 20 Aardewerkfragmenten uit grachtsegment S9 (inventarisnummer 2).

Figuur 21 Aardewerkfragmenten uit de versterking in sleuf 1 (inventarisnummer 4).

2.3.2. Metaal

De metaalvondsten betreffen alle losse vondsten, aangetroffen door metaaldetectie ter hoogte van het archeologisch vlak en de uitgegraven grondhopen. In totaal werden 5 metalen objecten (inv. 5) gerecupereerd met een totaalgewicht van ca. 13g. Het betreft onder meer een knoop, een gesp en een koperen 1 cent van Willem I uit 1823.

Figuur 22 Metalen knoop en gespfragment, aangetroffen via metaaldetectie (inventarisnummer 5).

Figuur 23 Voor- en achterzijde van een koperen 1 cent van Willem I uit 1823, aangetroffen via metaaldetectie (inventarisnummer 5).

2.4. Assessment stalen

Niet van toepassing. Gezien het ontbreken van relevante contexten, werden geen stalen genomen tijdens het vooronderzoek.

2.5. Assessment conservatie

Niet van toepassing. De vondsten zijn stabiel genoeg en worden veilig verpakt om verdere breuken en fysische schade te voorkomen.

2.6. Datering en interpretatie

Archeologisch gezien zijn er in de omgeving van het plangebied slechts weinig archeologische sites gekend. Het merendeel van de op de CAI aangeduide sites zijn bovendien indicatoren, gekend via historische en/of cartografische bronnen en niet via archeologisch onderzoek. Een cartografische studie van het plangebied toont aan dat er minstens sinds 1777 bebouwing aanwezig is in de zuidoostelijke hoek van het terrein, terwijl de rest van het plangebied onbebouwd is. De Broekstraat is reeds aanwezig en het Wilgenpark ten zuiden van het plangebied is in gebruik als buurtweg. Aan het einde van de 19de en het begin van de 20ste eeuw verdwijnt de oorspronkelijke bebouwing en blijft het terrein onbebouwd. Tegen 1971 is de loods, die tot voor de aanvang van het proefsleuvenonderzoek aanwezig was op het terrein, gebouwd. In de daaropvolgende jaren worden rondom de loods verhardingen toegevoegd.

Het proefsleuvenonderzoek heeft aangetoond dat er binnen het plangebied slechts enkele grachten en greppels uit de postmiddeleeuwse periode aanwezig zijn. De archeologische relevantie van deze sporen is dan ook gering. Daarnaast werden slechts enkele verstoringen van recente datum en sporen van recente landbouw (beddenbouw) geattesteerd. Er werden geen sporen aangetroffen van de 18de-19de-eeuwse bebouwing die wordt aangegeven op de historische kaarten.

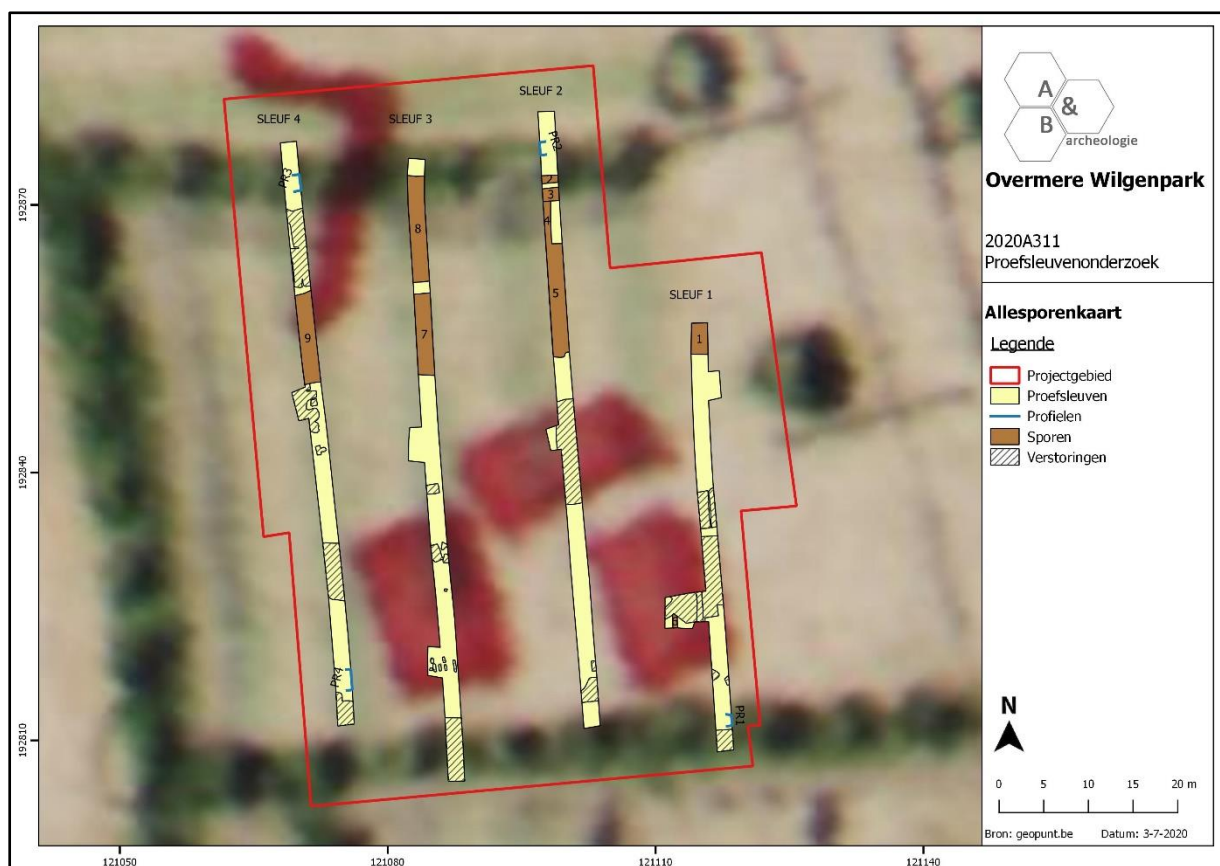
Gezien tijdens het proefsleuvenonderzoek, met uitzondering van enkele grachten en greppels uit de postmiddeleeuwen, geen relevante archeologische sporen werden aangesneden, wordt geen verder onderzoek geadviseerd binnen het plangebied. Een verder onderzoek zou immers geen verdere kenniswinst opleveren over de ontwikkeling van het plangebied en zijn omgeving.

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Het proefsleuvenonderzoek toonde aan dat er negen archeologische sporen aanwezig waren binnen de grenzen van het projectgebied. Het sporenensemble bestaat uit enkele grachten en greppels die op basis van het vondstmateriaal in de postmiddeleeuwen gedateerd kunnen worden. Verder werden recente verstoringen en sporen van recente landbouw (beddenbouw) aangetroffen, die vermoedelijk aan de voormalige bebouwing kunnen worden gerelateerd. Er werden verder geen sporen aangetroffen van de bebouwing die wordt aangegeven op de 18de en 19de-eeuwse historische kaarten.

Gezien deze sporen geen relevante kenniswinst over de ontwikkeling van het plangebied en zijn omgeving inhouden, wordt geen verder onderzoek geadviseerd.

Figuur 24 Projectie van het sporenplan op de 18de-eeuwse Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

Figuur 25 Projectie van het sporenplan op de 19de-eeuwse Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

3.2. Beantwoording onderzoeksvragen

In het programma van maatregelen waren de volgende, niet-limitatieve onderzoeksvragen opgenomen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden negen archeologische sporen aangetroffen. Het betreft zeven grachtsegmenten en twee greppels.

- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?

De sporen kennen algemeen een gunstige bewaring.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?

Op basis van het vondstmateriaal, de onderlinge relaties en de gelijkaardige vulling van de sporen, konden deze allemaal in de postmiddeleeuwse periode gedateerd worden.

- Zijn er in de zuidoostelijke hoek restanten bewaard van de gebouwen aangeduid op de 18de- en 19de-eeuwse kaarten?

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden geen restanten aangetroffen van de 18de en 19de-eeuwse gebouwen. Deze werden vermoedelijk vergraven bij de latere bebouwing op het terrein of waren slechts ondiep bewaard en hierdoor niet archeologisch waarneembaar.

- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?

Er werden geen aanwijzingen voor artisanale activiteiten of andere functionele eigenschappen aangetroffen.

- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

De greppels en grachten kunnen gezien worden als perceelsgrenzen die het landschap op deze manier vorm gaven.

- Kan een archeologische site uitgesloten worden?

Ja, binnen de grenzen van het projectgebied zijn geen relevante archeologische sporen aanwezig die meer informatie kunnen verschaffen over de ontwikkeling van het plangebied en zijn ruime omgeving.

- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

Het plangebied werd reeds relatief sterk verstoord en vergraven in een recent verleden, zowel door bebouwing als agrarische activiteit.

- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

Gezien het ontbreken van archeologisch relevante sporen, wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd op het terrein.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Overmere Wilgenpark (provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. De archeologienota³ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van het proefsleuvenonderzoek beschreven.

Archeologisch gezien zijn er in de omgeving van het plangebied slechts weinig archeologische sites gekend. Het merendeel van de op de CAI aangeduide sites zijn bovendien indicatoren, gekend via historische en/of cartografische bronnen en niet via archeologisch onderzoek. Een cartografische studie van het plangebied toont aan dat er minstens sinds 1777 bebouwing aanwezig is in de zuidoostelijke hoek van het terrein, terwijl de rest van het plangebied onbebouwd is. De Broekstraat is reeds aanwezig en het Wilgenpark ten zuiden van het plangebied is in gebruik als buurtweg. Aan het einde van de 19de en het begin van de 20ste eeuw verdwijnt de oorspronkelijke bebouwing en blijft het terrein onbebouwd. Tegen 1971 is de loods, die tot voor de aanvang van het proefsleuvenonderzoek aanwezig was op het terrein, gebouwd. In de daaropvolgende jaren worden rondom de loods verhardingen toegevoegd.

De totale oppervlakte van het totale projectgebied bedraagt ca. 4065m². Hiervan werd ca. 505,8m² (12,4%) onderzocht door middel van proefsleuven, en ca. 40,7m² (1,0%) door middel van kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee ruim behaald (13,4%). Er kon aldus een goede inschatting gemaakt worden betreffende het archeologisch potentieel.

Het proefsleuvenonderzoek heeft aangetoond dat er binnen het plangebied slechts enkele grachten en greppels uit de postmiddeleeuwse periode aanwezig zijn. De archeologische relevantie van deze sporen is dan ook gering. Daarnaast werden slechts enkele verstoringen van recente datum en sporen van recente landbouw (beddenbouw) geattesteerd. Er werden geen sporen aangetroffen van de 18de-19de-eeuwse bebouwing die wordt aangegeven op de historische kaarten.

Gezien tijdens het proefsleuvenonderzoek, met uitzondering van enkele grachten en greppels uit de postmiddeleeuwen, geen relevante archeologische sporen werden aangesneden, wordt geen verder onderzoek geadviseerd binnen het plangebied. Een verder onderzoek zou immers geen verdere kenniswinst opleveren over de ontwikkeling van het plangebied en zijn ruime omgeving.

³ Acke, Bracke, Fonteyn 2019.

5. Bibliografie

- Acke B., Bracke M., Fonteyn P., 2019. *Archeologienota Overmere Wilgenpark*, Moerbeke-Waas: Acke & Bracke bv.
- cai.onroenderfgoed.be
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- www.geopunt.be

6. Bijlages

- Referentieprofiel

Projectcode		2020A311		Coördinaten	X 121070,09; Y 192873,41		
Type onderzoek		Proefsleuven			X 121070,29; Y 192871,64		
Profielnummer		PR3		Hoogte	+5,17m TAW		
Oriëntatie		N-Z		Grondwater	niet bereikt		
Datum		2/07/2020		Classificatie	Zbh		
Weer		bewolkt en droog			Droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B-horizont		
Beschrijving		Paulien Fonteyn		Fotonr	26		
Landgebruik		Akkerland		Plannr	Zie algemeen sleuvenplan		
Vegetatie		Gras					
Horizont		Diepte (cm)		Methode	Ondergrens		
nr	Benaming	begin	eind	beschrijving	bereikt	duidelijkheid	regelmatigheid
H1	Ap	0	60	Droog	Ja	Duidelijk	Vrij recht
H2	C	60	-	Droog	Nee	/	/
Kleur (visueel)		Vochtigheid		Textuur		Andere fenomenen/opmerkingen	
				symbool	beschrijving		
Donkerbruingrijs		Droog		Z	Zand	/	
Wit, geelbruin		Droog		Z	Zand	/	

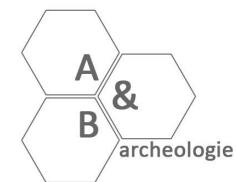
Figuur 26 Zicht op profiel 3 in sleuf 4 met aanduiding van de stratigrafische eenheden.

• Figurenlijst

Figuur 1 Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be)	8
Figuur 2 Zicht op het terrein vanuit het zuidwesten.	8
Figuur 3 Zicht op het zuidoostelijke deel van het plangebied, ter hoogte van de voormalige bebouwing.....	9
Figuur 4 Aanleg en opschaven van de proefsleuven.	9
Figuur 5 Metaaldetectie van de zandhopen.	10
Figuur 6 Opmeten van de proefsleuven.....	10
Figuur 7 Projectie van het plangebied op de bodemkaart (bron: Acke, Bracke, Fonteyn, 15, fig. 11). .	12
Figuur 8 Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het GRB met weergave van de hoogtemetingen van het maaiveldniveau (zwart) en het archeologisch vlak (blauw) (bron: geopunt.be).....	12
Figuur 9 Algemeen sleuvenplan met aanduiding van de referentieprofielen (bron: geopunt.be).	13
Figuur 10 Zicht op profiel 1 in sleuf 1.	13
Figuur 11 Zicht op profiel 2 in sleuf 2.	14
Figuur 12 Zicht op profiel 3 in sleuf 4.	14
Figuur 13 Zicht op profiel 4 in sleuf 4.	15
Figuur 14 Algemeen sporenplan geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).	16
Figuur 15 Overzichtsfoto van S2, S3, S4 en S5 in sleuf 2.	17
Figuur 16 Vlakfoto van greppel S6 die doorsneden wordt door een recente verstoring.	17
Figuur 17 Recente verstoringen in sleuf 1 die greppel S6 doorsnijden.	18
Figuur 18 Sporen van recente beddenbouw in sleuf 4.	18
Figuur 19 Aardewerkfragmenten uit grachtsegment S5 (inventarisnummer 1).	19
Figuur 20 Aardewerkfragmenten uit grachtsegment S9 (inventarisnummer 2).	20
Figuur 21 Aardewerkfragmenten uit de verstoring in sleuf 1 (inventarisnummer 4).	20
Figuur 22 Metalen knoop en gespf fragment, aangetroffen via metaaldetectie (inventarisnummer 5).21	
Figuur 23 Voor- en achterzijde van een koperen 1 cent van Willem I uit 1823, aangetroffen via metaaldetectie (inventarisnummer 5).....	21
Figuur 24 Projectie van het sporenplan op de 18 ^{de} -eeuwse Ferrariskaart (bron: geopunt.be).	24
Figuur 25 Projectie van het sporenplan op de 19 ^{de} -eeuwse Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	25
Figuur 26 Zicht op profiel 3 in sleuf 4 met aanduiding van de stratigrafische eenheden.....	31

- Plannenlijst proefsleuvenonderzoek 2020A311

Plannummer	Type	Onderwerp	Schaal	Digitaal	Datum
1	Sleuvenplan	Algemeen sleuvenplan op GRB	Onbepaald	X	3/07/2020
2	Sporenplan	Algemeen sporenplan op GRB	Onbepaald	X	3/07/2020

Overmere Wilgenpark

2020A311
Proefsleuvenonderzoek

Allesporenkaart

Legende

- Projectgebied
- Proefsleuven
- Profielen
- Sporen
- Verstoringen

0 5 10 15 20 m

Bron: geopunt.be Datum: 3-7-2020

Sporenlijst

2020A311

Proefsleuven Overmere Wilgenpark

Spoornr	Werkputnr./S/eufnr.	Sectornr.	Vaknr.	Viaknr.	Interpretatie	Associatie	Datum	Aflijning	Datering	Coupe (x,y)	Diepte	Opmerkingen	Laag						Bouwelement					Relatie	Vondstnr	Staalnr	Fotonr	Tekening (kaart, plan, plattegrond, coupe of profiel)	
													Nummer	Aard (HOM/HET)	Kleur	Textuur	Inclusies	Bioturbatie	Constructie	Fasering	Materiaal	Afwerking	Techniek						
1	1	/	/	1	gracht	S5, S7, S9	02/07/2020	scherp	PME	/	/	/	1	HET	doBR	Z	/	ja	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
2	2	/	/	1	greppel		02/07/2020	scherp	PME	/	/	/	1	HET	doGRBR	Z	/	ja	/	/	/	/	/	/	/	15	/		
3	2	/	/	1	gracht	S4	02/07/2020	scherp	PME	/	/	/	1	HET	doGRBR	Z	/	ja	/	/	/	/	/	/	/	15	/		
4	2	/	/	1	gracht	S3, S5	02/07/2020	scherp	PME	/	/	/	1	HET	doBR	Z	/	ja	/	/	/	/	/	/	gelijkijdig met S3 en S5	/	/	15	/
5	2	/	/	1	gracht	S1, S4, S7, S9	02/07/2020	scherp	PME	/	/	/	1	HET	doBR	Z	/	ja	/	/	/	/	/	/	gelijkijdig met S4	1	/	15	/
6	1	/	/	1	greppel		02/07/2020	scherp	PME	/	/	/	1	HET	doGRBR gevlekt	Z	/	ja	/	/	/	/	/	/	/	/	16	/	
7	3	/	/	1	gracht	S1, S5, S9	02/07/2020	scherp	PME	/	/	/	1	HET	doBR	Z	/	ja	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	
8	3	/	/	1	gracht	/	02/07/2020	scherp	PME	/	/	/	1	HET	doBR	Z	/	ja	/	/	/	/	/	/	/	3	/	/	/
9	4	/	/	1	gracht	S1, S5, S7	02/07/2020	scherp	PME	/	/	/	1	HET	doBR	Z	/	ja	/	/	/	/	/	/	/	2	/	/	/

Vondstenlijst

2020A311Proefsleuven Overmere Wilgenpark

Vondstnr	Spoornr	Laagnr	Kwadrant/Co upedeel	Werkput/SI euf	Sector	Vak	Profiel	Vlak	Inzamelwijze	Datum	Maaswijdte	xyz	Vondstcategorie	Soort	Omschrijving	Datering	Hoeveelheid (telling/schatting)	Gewicht (g)	Homogeniteit	Fotonr	Tekening (kaart, plan, plattegrond, coupe of profiel)	Vondst- tekening
1	5	1	/	2	/	/	/	1	aanleg	02/07/2020	/	/	aardewerk	grijs	bodemfragment kruik; ingeknepen standvoet	ME	1	35	/	19	/	/
1	5	1	/	2	/	/	/	1	aanleg	02/07/2020	/	/	aardewerk	rood geglazuurd	wandfragmenten	PME	2	25	ja	19	/	/
2	9	1	/	4	/	/	/	1	aanleg	02/07/2020	/	/	aardewerk	rood geglazuurd	wandfragment; randfragment kom	PME	2	26	ja	20	/	/
3	8	1	/	3	/	/	/	1	aanleg	02/07/2020	/	/	aardewerk	rood geglazuurd	randfragment papkom met slibversiering	PME	2	3	ja	/	/	/
4	verstoring SL1	1	/	1	/	/	/	1	aanleg	02/07/2020	/	/	aardewerk	industrieel wit	drinktas, bord met polychrome decoratie (blauw/rood)	PME	3	14	ja	21	/	/
4	verstoring SL1	1	/	1	/	/	/	1	aanleg	02/07/2020	/	/	aardewerk	witbakkend	bruine/gele glazuur	PME	2	14	ja	21	/	/
4	verstoring SL1	1	/	1	/	/	/	1	aanleg	02/07/2020	/	/	aardewerk	steengoed	platte bodem kruik	PME	1	47	/	21	/	/
4	verstoring SL1	1	/	1	/	/	/	1	aanleg	02/07/2020	/	/	aardewerk	rood geglazuurd	/	PME	10	123	ja	21	/	/
5	LV	/	/	/	/	/	/	/	metaaldetectie	02/07/2020	/	/	metaal	munt, knoop, gesp	koperen munt: 1 cent, Willem I, 1823	PME	5	13	nee	22-23	/	/